

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів
ім. професора А.К. Скороходька

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ветеринарної медицини

Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ

«05» 06 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
гігієни тварин і харчових продуктів
імені професора А.К. Скороходька
протокол № 13 від 30 травня 2024 р.

Завідувач кафедри

В'ячеслав СОЛОМОН

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»

Гарант ОП

Наталія ГРУШАНСЬКА

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГІГІЄНА ТВАРИН**

Галузь знань 21 – «Ветеринарна медицина»
Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»
Освітня програма – «Ветеринарна медицина»
Факультет Ветеринарної медицини

Розробники: доцент **Поляковський В.М.**, к.вет.н., доцент

Київ – 2024 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів
ім. професора А.К. Скороходька**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ветеринарної медицини

_____ **Микола ЦВІЛХОВСЬКИЙ**

«___» _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри

гігієни тварин і харчових продуктів

імені професора А.К. Скороходька

протокол № 13 від 30 травня 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ **В'ячеслав СОЛОМОН**

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»

Гарант ОП

_____ **Наталія ГРУШАНСЬКА**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГІГІЄНА ТВАРИН**

Галузь знань 21 – «Ветеринарна медицина»

Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»

Освітня програма – «Ветеринарна медицина»

Факультет Ветеринарної медицини

Розробники: доцент **Поляковський В.М.**, к.вет.н., доцент

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Гігієна тварин»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Магістр
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	Іспит
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
Рік підготовки	2024-2025
Семестр	4
Лекційні заняття	30 год.
Практичні, семінарські заняття	–
Лабораторні заняття	30 год.
Самостійна робота	60 год.
Індивідуальні завдання	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	<u>4 год.</u> <u>4 год.</u>

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: забезпечення студентів теоретичними та практичними знаннями сучасної гігієни для проведення комплексу ветеринарно-санітарних заходів, спрямованих на збереження здоров'я, підвищення продуктивності тварин та отримання від них високоякісної безпечної для споживання продукції.

Завдання: набуття теоретичних знань і практичних навиків з метою професійної діяльності, а саме:

- організація санітарно-гігієнічних заходів, спрямованих на створення оптимального мікроклімату для тварин;

- контроль та організація заходів щодо профілактики інфекційних, інвазійних та незаразних хвороб тварин;

- забезпечення тварин високоякісними кормовими ресурсами, дотримання правил і режимів годівлі і напування тварин з урахуванням видових, вікових і продуктивних особливостей;

- впровадження в практику тваринництва сучасних щадних технологій утримання, експлуатації тварин, а також оздоровлення їх (моціон, загартування, інсоляція тощо);

- проводити об'єктивне фахове оцінювання сучасних промислових технологій, зважаючи на позитивні і негативні наслідки їхнього застосування у тваринництві;

- планування і проведення комплексних ветеринарно-санітарних, еколого-гігієнічних заходів, спрямованих на оптимізацію екологічного середовища та відтворення пошкоджених сегментів його.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

10. Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів.

16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

Програмні результати навчання (ПРН):

7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

17. Організувати процес утилізації відходів та забезпечувати екологічну чистоту виробництва.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Гігієна повітряного середовища та кормів							
Тема 1. Предмет та завдання ветеринарної санітарії та гігієни. Фізичні властивості повітряного середовища	1	8	2		2		4
Тема 2. Температура, вологість, тиск. Швидкість руху повітря	2	8	2		2		4
Тема 3. Шкідливі гази та їх вплив на організм тварин.	3	8	2		2		4
Тема 4. Гігієнічне значення світла. Сонячна радіація.	4	8	2		2		4
Тема 5. Хімічний склад повітряного середовища.	5	8	2		2		4
Тема 6. Біологічні властивості повітряного середовища. Пил та його класифікація.	6	8	2		2		4
Тема 7. Санітарно-гігієнічні вимоги до гноєвидалення, зберігання та переробки гною	7	7	2		2		3
Тема 8. Санітарно-гігієнічні вимоги до кормів та годівлі тварин	8	7	2		2		3
Разом за змістовним модулем 1		62	16		16		30

Змістовий модуль 2. Гігієна тваринницьких приміщень та води							
Тема 1. Санітарно-гігієнічне значення води та водопостачання тваринницьких об'єктів. Системи та способи очищення та знезараження води.	9	8	2		2		4
Тема 2. Гігієна ґрунту. Санітарно-гігієнічні вимоги до пасовищ і літньотабірного утримання тварин. Моціон.	10	8	2		2		4
Тема 3. Гігієнічна оцінка систем вентиляції тваринницьких об'єктів. Тепловий баланс.	11	8	2		2		4
Тема 4. Гігієна утримання великої рогатої худоби.	12	8	2		2		4
Тема 5. Гігієна утримання свиней, овець та кіз.	13	8	2		2		4
Тема 6. Гігієна утримання птиці.	14	9	2		2		5
Тема 7. Гігієна утримання коней.	15	9	2		2		5
Разом за змістовним модулем 2		58	14		14		30
Усього годин		120	30		30		60

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Техніка безпеки в гігієнічній лабораторії. Визначення температури та атмосферного тиску повітря	2
2	Визначення вологості повітря	2
3	Визначення швидкості руху повітря	2
4.	Визначення шуму, запиленості повітря та мікроорганізмів у приміщеннях.	2
5.	Визначення вмісту аміаку, вуглекислого газу та сірководню в повітрі	2
6	Гігієна кормів та методи контролю їх якості	2

7.	Змістовний модуль 1	2
8.	Визначення освітленості тваринницьких приміщень	2
9.	Вентиляція тваринницьких приміщень	2
10.	Тепловий баланс тваринницьких приміщень	2
11.	Санітарно-топографічне обстеження вододжерела. Фізичні властивості води	2
12.	Методи очищення та знезараження води	2
13.	Визначення аміаку, нітратів та нітритів у воді	2
14.	Визначення сульфатів, хлоридів та заліза у воді	2
15.	Змістовний модуль 2	2
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Швидкість руху повітря. Ката-індекс та роза вітрів. Прямий та опосередкований вплив повітряних мас на організм тварин. Методи контролю руху швидкості повітря.	5
2	Очищення і знезараження стічних вод. Санітарні правила спуску стічних вод у водоймища.	6
3	Загальна характеристика мікроклімату тваринницьких приміщень та його вплив на організм тварин.	6
4.	Гігієнічне значення води. Методи санітарної оцінки якості води, що застосовується в тваринництві.	6
5.	Сучасні способи видалення гною з тваринницьких приміщень. Способи його зберігання та знезараження.	6
6.	Гігієнічні вимоги до якості зернофуражу та методи санітарної оцінки якості.	6
7.	Вплив високих температур повітря на організм тварин. Тепловий удар та відмінність його від сонячного.	6
8.	Фізичні властивості води та фактори, які на них впливають.	6
9.	Системи утримання курей та їх гігієнічна оцінка.	6
10.	Характеристика світлового фактора і його роль в збереженні здоров'я тварин та підвищенні продуктивності.	6

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- захист лабораторних робіт;

- модульні тести;
- екзамен.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання.

- усне або письмове опитування;
- захист лабораторних робіт;
- реферати, есе;
- модульне тестування;
- екзамен.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2189>);

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни (якщо вона передбачена навчальним планом).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Гігієна тварин /М.В.Демчук, М.В.Чорний, М.П.Високос, М.О. Захаренко. К.: Еспада, 2005. 384 с.
2. Гігієна та особливості транспортування тварин і продукції тваринництва. / В.М. Поліщук, Д.А. Засекін, Т.О. Білько, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. К.: Центр учбової літератури. 2020. 520 с.
3. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засекін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
4. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2017. 568 с.
5. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина І. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. 330 с.
6. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина ІІ. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. 392 с.
7. Гігієна тварин. Методичний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини / Захаренко М.О., Засекін Д.А., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Соломон В.В., Димко Р.О. Київ. ФОП Ямчинський О., 2023. 240 с.
8. Засекін Д.А. Санітарні норми для тваринницьких та переробних підприємств України. Навчальний посібник. Д.А. Засекін, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. К.: Центр учбової літератури. 2015. 400 с.
9. Утримання і гігієна тварин. Утримання овець і кіз. Навчальний посібник. Частина ІІІ/ Захаренко М.О., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.
10. Утримання і гігієна тварин. Утримання свиней. Навчальний посібник. Частина ІV. / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Чепіль Л.В., Михальська В.М., Шевченко Л.В., Курбатова І.М. Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.

11. Гігієна та санітарія переробних підприємств. Навчальний посібник. Д.А. Засєкін, О.С. Яремчук, Н.І. Кос'янчук, М.Д. Кучерук, Н.М. Слободянюк. Вінниця. ВНАУ. 2018. 348 с.
12. Ветеринарна гігієна та санітарія (запитання і відповіді). Д.А. Засєкін, Н.І. Кос'янчук, В.В. Соломон, М.Д. Кучерук. К.: Видавництво ПП «Дірект Лайн». 2015.